

Abstrakter Torsdag 26. maj

Panel 5

Vuxnas tillägnande av svenska i kontexter bortom utbildningsdomänen

I denna panel presenteras fyra studier som alla behandlar vuxnas tillägnande av svenska i kontexter utanför traditionell undervisning. Genom att ställa studierna bredvid varandra avser vi visa hur olika typer av miljöer kan ge olika förutsättningar och möjligheter för vuxnas lärande av svenska som andraspråk. Vi frågar oss dels vilka möjligheter för lärande som ges, dels vad som skapar dessa möjligheter i fråga om t.ex. uppgifter, behov, attityder och kontakt med målspråkstalare. Även vuxnas språkinlärning utifrån hur de positioneras och positionerar sig själva i miljöerna är ett tema.

Teoretiskt knyter studierna an till den forskning som uppmärksammar vuxnas tillägnande av språk utanför den formella utbildningsdomänen och som betonar den sociala betydelsen för språktillägnande i vardagliga kontexter, så som arbetsliv och familjeliv (se t.ex. Wagner 2015). De olika lärandemiljöerna i studierna har alla drag av såväl icke-formellt som informellt lärande (se t.ex. Eschach 2007). En utgångspunkt är också att behoven och språkanvändningen varierar mellan olika domäner, och att språkutvecklingen gynnas av att ske i funktionella, meningsfulla och autentiska sammanhang (Gee 2015). Samtliga undersökningar tar avstamp i lingvistisk etnografi (se t.ex. Creese 2008), och kombinerar observationer med närstudier av interaktion och/eller intervjuer. Sammanfattningsvis hoppas vi kunna visa både möjligheter och hinder för språkinlärning i de olika kontexterna bortom utbildningsdomänen.

Föredragen kommenteras av diskutant Professor Catrin Norrby (Stockholms universitet).

Teman som panelen knyter an till: Second language acquisition, language learning in the field, language learning for professional purposes/practices, learning environment

Kontakt: Hedda Söderlundh (Södertörns högskola), hedda.soderlundh@sh.se

Abstract till presentationerna som ingår i panelen:

Presentation 1: Yrkesinriktade kurser i svenska – en autentisk lärandemiljö för vuxna?

Maria Eklund Heinonen, Stina Hållsten och Hedda Söderlundh. Södertörns högskola.

Yrkesinriktade språkkurser för vuxna invandrare är ett försök att möjliggöra ett snabbare inträde på den svenska arbetsmarknaden än vad generell sfi kan ge. I detta föredrag presenteras studier av två sådana kurser, med fokus på den lärandepotential som kurserna rymmer avseende svenska. Syftet är att beskriva och jämföra de möjligheter för språkinlärning (van Lier 2001) som ges i kurserna och diskutera kursernas karaktäristika avseende den lärandemiljö som kurserna står för, särskilt vad gäller det framtida yrket.

Materialet består av observationer av kurstillfällen och tillhörande praktik, kursmaterial samt intervjuer med lärare och ett urval deltagare från dels en kurs för migrerande läkare, dels en kurs i grönyteskötsel. Resultaten visar att kurserna är mycket öppna hållna, vilket medför en möjlighet att individanpassa innehåll och kursupplägg. Läraren är i båda fallen en yrkesperson inom den sektor som kursen har som mål, vilket ger engagemang och nära koppling till yrket. Yrkestillhörigheten tycks vara viktigare än exempelvis lärandemål för sfi, och inte i något av fallen är lärarna utbildade språklärare. Sammantaget har kurserna en lärandemiljö som skiljer sig från den traditionella undervisningsdomänen genom framför allt det autentiska sammanhanget (jfr Gee 2015; Ivanic 2009), och den tydliga individanpassningen, vilket rymmer en annan lärandepotential än generell sfi, men också möjliga begränsningar i form av mindre utrymme för formell språkinläring.

Presentation 2: **Byggarbetsplatsen som miljö för språkinläring**

Linda Kahlin och Hedda Söderlundh, Södertörns högskola

Den manuella yrkessektorn beskrivs ofta som "language marginal", med hänvisning till att arbetsuppgifterna sällan kräver omfattande kommunikation i tal och skrift (Strømmer 2016). Språkinläring kan till och med vara svårt, eftersom kontakterna med målspråkstalare är få under arbetsdagarna (Gonçalves & Kelly-Holmes 2020.). I miljöer som präglas av stor rörlighet och tillfällighet, som t.ex. byggsektorn, är språkinläring på arbetet sällan ett mål i sig för den stora mängden yrkespendlande hantverkare. De arbetar ofta en kortare utomlands, samtidigt som den sociala basen är i hemlandet, och yrkeskontakterna utanför det egna arbetslaget är få.

I denna presentation utforskar vi en mindre byggarbetsplats som avviker från det gängse mönstret vad gäller språkinläring för inresande hantverkare. Fokus ligger vid en polsk snickare som arbetspendlar till landet och som utvecklat receptiv förståelse av svenska efter att ha arbetat en längre tid i landet. Syftet med presentationerna är utforska vilka erbjudanden om särskilt lärande av svenska som ges i interaktionen. Den polska snickaren talar mestadels engelska, men använder institutionaliserade nyckelord för t.ex. verktyg på svenska och liknande institutionaliserade fraser (t.ex. "lite till" vid gemensam justering av material), som är funktionella i det professionella sammanhanget. Vi diskuterar särskilt betydelsen av det autentiska sammanhanget för inläringen och hur svenskan blir meningsfull och funktionell i en miljö bortom den traditionella utbildningsdomänen. Studien bygger på etnografiska observationer med tillhörande videospelningar samt intervjuer.

Presentation 3: **Stöttande samtalspraktiker i språkcaféets lärandemiljö**

Linda Nordenskjöld Narfström, Södertörns högskola

Språkcaféer i Sverige anordnas ofta av frivilligorganisationer, kyrkor eller folkbibliotek, för att skapa mötesplatser för vuxna migranter att träna svenska utanför formell undervisning. Språkcaféerna kan också ha en viktig funktion för nätverksskapande och integration i majoritetssamhället (Johnston 2016). Resultat från ett pilotprojekt presenteras där det övergripande syftet är att analysera språkcaféet som lärandemiljö för svenska som

andraspråk, med fokus på vilka kommunikativa resurser som används av deltagarna i semistrukturerade samtal.

Materialet består av videoinspelningar av samtal på ett språkcafé vid två olika tillfällen, samt av intervjuer med några av deltagarna. Med utgångspunkt i interaktionell sociolingvistik, och en syn på lärande som en sociokulturell praktik, beskrivs hur deltagarna tillsammans hanterar givna samtalsämnen. Särskilt fokus läggs vid att identifiera stöttningspraktiker (jfr. Hammond & Gibbons 2005), och mer specifikt hur artefakter används i samtalen (såsom bilder, översättningsprogram och papper med skriftliga övningar). Även aktörernas olika roller beaktas i analysen, samt vilka affordanser för lärande som skapas/erbjuds i språkcaféets specifika lärandemiljö.

Presentation 4: Att sörja för sig själv och de sina: migration, språkinlärning och föräldraskap

Zoe Nikolaidou, Södertörns högskola, och Maria Rydell, Stockholms universitet.

Att kunna verka som förälder i det nya landet är ofta en stark drivkraft för nyanlända vuxna att lära sig majoritetssamhällets språk (Ahlgren & Rydell 2020). Föreliggande studie bygger på etnografiska intervjuer med sju grekiska familjer i Stockholm som alla är så kallade "post 2010-migranter" som utvandrat till följd av den ekonomiska krisen och försämrade livsmöjligheter i Grekland. Kunskaperna i svenska varierade när de anlände till Sverige, några av föräldrarna var nybörjare i svenska medan andra redan kunde en del svenska då de bott i Sverige som barn. Mot bakgrund av föräldrarnas varierande migrationserfarenheter och komplexa språkliga repertoarer (Busch 2012) diskuterar vi hur föräldrarna reflekterar över familjens flerspråkiga utveckling och sina egna möjligheter och begränsningar med att lära sig svenska utifrån subjektspositionen att vara förälder. Föräldrarna har en så kallad dubbel språkinlärningsuppgift - de ska både lära sig svenska och sörja för att barnen gör det, men också upprätthålla och utveckla barnens kunskaper i modersmålet. Resultaten visar att föräldrarnas upplevda agens att påverka sin och barnens språkutveckling påverkas av deras nuvarande socioekonomiska position och upplevda möjligheter att interagera med talare av majoritetsspråket. Föräldrarollen bidrar till kontakt med språket men blir också en källa till oro för de som upplever att de inte har tillräckliga språkliga resurser för att hjälpa sina barn. I intervjuerna framträder att barnen tillskrivs en viktig roll i att lära vissa av föräldrarna svenska. Slutligen diskuterar vi vikten av att studera vuxnas språkinlärning utifrån de olika positioner de identifierar sig med.

Referenser

- Ahlgren, K. & Rydell, M. (2020). Continuity and change: migrants' experience of adult education in Sweden. *European Journal for the Research on the Education and Learning of Adults*. 11(3), 399-414.
- Busch, B. (2012). The Linguistic Repertoire Revisited. *Applied Linguistics* 33/5, 503-523.
- Eschach, H. (2007). Bridging In-school and Out-of-school Learning: Formal, Non-Formal, and Informal Education. *Journal of Science Education and Technology*, Vol. 16, No. 2, 171-190.
- Gee, J. P. (2015). *Social linguistics and literacies*. Routledge
- Gonçalves, K., & Kelly-Holmes, H. (Eds.). (2020). *Language, global mobilities, blue-collar workers and blue-collar workplaces*. Routledge.
- Hammond, J., & Gibbons, P. (2005). Putting scaffolding to work: The contribution of scaffolding in articulating ESL education. *Prospect*, 20(1), 6-30.

- Ivanič, R. (2009). Bringing literacy studies into research on learning across the curriculum. In M. Baynham, & M. Prinsloo (Eds.), *The Future of Literacy Studies. Palgrave advances in linguistics*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230245693_6
- Johnston, J. (2016). Conversation-based programming and newcomer integration: A case study of the Språkhörnan program at Malmö City Library. *Library and Information Science Research*, 38, 10-17.
- Strömmer, M. (2016). Affordances and constraints: Second language learning in cleaning work. *Multilingua*, 35(6), 697-721.
- van Lier, L. (2001). Constraints and resources in classroom talk. In C. Candlin & N. Mercer (Eds.), *English language teaching in its social contexts* (pp. 90–107). Routledge.

Panel 6

Brynhildur Anna Ragnarsdóttir, Þórhildur Oddsdóttir, Eeva-Liisa Nyqvist, Páll Isholm, Bergþóra Kristjánsdóttir

Sprog- og kulturformidling i læremidler til fagene dansk og svensk

Denne session tager afsæt i en undersøgelse under SPRoK - et Nordplus projekt, der har fundet sted i årene fra 2018 til 2022. Fagene dansk refererer til dansk som fremmedsprog i Island og på Færøerne og dansk i Danmark dækker over faget som et modersmålsfag, herunder med fokus på nabosprog og andetsprog. Svensk faget refererer til svensk som *andra inhemska språket* i Finland. Fagene har forskellig status som modersmål, nabosprog, andet- og fremmedsprog og er underordnet forskellige hierarkier i relation hertil (Holmen 2011). Disse sprog- og kulturfag er i forandring på grund af mobilitet i en globaliseret verden (CEFR, 2018). Ved analysen af læremidler har deltagerne taget afsæt i de teoretiske og metodiske tilgange sådan, som de præsenteres i Risager (2014; 2018). Da læremidler er en af de mest fremtrædende faktorer i sproglæring, har netop læremidler spillet en afgørende rolle for valget af empiri (Bremholm m.fl. 2017).

Elever i Norden repræsenterer en sproglig og kulturel mangfoldighed (Koldtoft, L. (2019). Tresårig nordisk aftale med hovedvægt på gensidig sprog- og kulturforståelse hvor det indgår, at den som er kompetent i et af de skandinaviske sprog har en (receptiv) nøgle til de øvrige (norden.org). Hvordan genspejler læremidlerne dette formål?

I et **færøsk** perspektiv er det centralt, at læremidler til danskfaget er læremidler der produceres til modersmålsundervisningen i Danmark, hvilket afføder et spørgsmål om fagets identitet mellem et modersmål og et fremmedsprog.

Den **islandske** læremiddelsituation er kendetegnet ved, at alle elever i grundskolen stort set læser det samme læremiddelsystem. Hertil kan man spørge til hvilke emner og temaer kan nå til samtlige islandske elever og til danskfagets fortsatte berettigelse.

I det valgte læremiddel til **svensk faget** i Finland spørger forfatteren, hvordan de andre nordiske lande præsenteres og stiller sig kritisk i forhold til grundighed og pålidelighed.

I et begrænset omfang produceres der læremidler til **dansk som andetsprog** og for den sags skyld heller ikke til nabosprogene norsk og svensk, som er et af tre formål med undervisningen i dansk ifølge læreplanen for faget. Derfor tages der afsæt i, hvad alle elever

i Danmark skal forholde sig til, nemlig viden om verden, sådan som den kan komme til udtryk i multikulturel litteratur om flygtninge, der søger asyl i Danmark og de andre nordiske lande. Spørgsmålet er, hvordan de inviteres indenfor i undervisningen qua læremidler.

Samlet giver analysen et flygtigt billede af: forholdet mellem læreplaner og læremidler; sprogfagene svensk og dansk i Norden som en samlende identitetsfaktor i de respektive lande, som undersøgelsen dækker; Sprog- og kulturfag i bevægelse; - Hvor vidt kan ny forskning og tendenser bemærkes i læremidlerne?

Litteratur:

Bremholm, J.; Bundsgaard, J.; Fougt, S.; Skyggebjerg, A. (2017). *Læremidlernes danskfag*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.

Council of Europe: CEFR, Companion Volume with new Descriptors, 2018.

Retrieved from <https://rm.coe.int/cefr-companion-volume-with-new-descriptors-2018/1680787989>

Holmen, A. (2011). Den gode gartner og ukrudtet. I: Haas, C.; Holmen, A.; Horst, C.; Kristjánsdóttir, B. (red.). *Ret til dansk. Uddannelse, sprog og kulturarv*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, s. 31-117.

Koldtoft, L. (2019). Nabosprog og kulturel mangfoldighed hånd i hånd. I: Gregersen, F. & Jørgensen, M. (red). *Nyt Nordisk. Initiativer inden for nordisk sprog- og tekstpædagogik*. Nordplus, s. 58-71.

[72588_4203304_KP_bog_bordplusnetvaerk_T2_online.pdf \(ucviden.dk\)](#)

Risager, K. (2014). Om at analysere kultur i læremidler. I *Sprogforum* nr. 59, s. 78-86.

Risager, K (2018). *Representations of the World in Language Textbooks*. Bristol: Multilingual Matters.

Panel 7

Line Møller Daugaard, Irmelin Kjelaas, Anna Winlund, Jannie Høeg Jensen, Nina Hauge Jensen, Unni Soltun, Winnie Østergaard

Sprogpædagogiske praksisser i modtagelsestilbud for nyankomne unge i de skandinaviske lande

Abstract:

I dette panel sætter vi fokus på sprogpædagogiske praksisser i modtagelsestilbud målrettet unge mennesker, som kommer til de skandinaviske lande uden forhåndskendskab til samfundets og uddannelsessystemets hovedsprog og med varierede erfaringer med skole og uddannelse. I Sverige omtales denne gruppe som 'nyanlända ungdomar' (Winlund 2021); i Norge taler man ofte om 'ungdom med kort botid' (Utdanningsdirektoratet 2020) og i Danmark om 'sent ankomne unge' (Rambøll 2015; Daugaard 2018). Der er tale om en sammensat gruppe med særdeles forskelligartede forudsætninger og behov. De nyankomne unge deler imidlertid den udfordring, at de kommer til det nye land relativt sent i uddannelsesforløbet og således har ganske kort tid til at tilegne sig de sproglige og eventuelt

faglige kompetencer, der i de fleste tilfælde er en forudsætning for at deltage i uddannelsessystemet, på arbejdsmarkedet og i samfundslivet i almindelighed. De skandinaviske landene organiserer opplæringen for denne elevgruppen på ulike måter. I Sverige går elevene ofte i "ordinær" skole og da iblant i egne mottaksklasser. For elever i videregående alder fins det også særskilte språkintrøduksjonsskoler (Winlund 2021). I Norge tilbys elever som har fullført grunnskole i hjem-/transittland opptak i mottaksklasser i videregående skole, mens elever som har begrenset skolegang fra før, ofte får opplæring i separate voksenopplæringscentre (Kjelaas & van Ommeren 2021). Også i Danmark fins en rekke forskjellige organiseringsformer, som spenner fra separate mottaksklasser til direkte integrering i såkalt allmennundervisning (Kristensen 2018). Det er dessuten vesentlige forskjeller i innholdet i opplæringen i de tre skandinaviske landene. Dette gjør det interessant og viktig å undersøke opplæringen i et tverrskandinavisk perspektiv. I dette panelet har vi et slik komparativt perspektiv og belyser ulike sider ved opplæringen gjennom fire paperpresentasjoner.

I den indledende paperpræsentation Mellem myndiggørelse og marginalisering.

Elevperspektiver på modtagelsestilbud for unge i Norge og Danmark introduceres panelets tema af panelets arrangører Irmelin Kjelaas og Line Møller Daugaard gennem en kontrastiv læsning af to nyankomne unges vidt forskellige møder med to forskellige modtagelsestilbud i Norge og Danmark. Gennem en analyse af både ligheder og forskelle argumenteres der for værdien i at anlægge et tværskandinavisk og tværinstitutionelt perspektiv på modtagelsestilbud for nyankomne unge, og de tre følgende paperpræsentationer giver indblik i sprogpedagogiske praksisser i modtagelsestilbud for nyankomne unge i henholdsvis Danmark, Norge og Sverige. Paperpræsentationerne tager afsæt i igangværende eller nyligt afsluttede forsknings- og udviklingsprojekter og holdes – som denne tekst – skiftevis på dansk, norsk og svensk.

I paperpræsentationen Uddannelsesdansk. Nye veje i arbejdet med sprog og tekster på tværs af modtagelsesklasse og erhvervsuddannelser præsenterer Nina Hauge Jensen, Winnie Østergaard og Jannie Høgh Jensen erfaringer fra et igangværende forsknings- og udviklingsprojekt, hvor 15-18-årige modtagelsesklasseelever som et led i en særlig uddannelsesmodel i en større dansk kommune veksler mellem undervisning i modtagelsesklassen og særligt tilrettelagte undervisningsforløb i erhvervsuddannelser inden for jordbrug, tømrer, gastronomi og sundhed. Forløbene planlægges, gennemføres og evalueres i et tæt samarbejde mellem modtagelsesklasselærere, faglærere i erhvervsuddannelser og forskere, og paperpræsentationen fremlægger en foreløbig analyse af erfaringerne fra disse forløb.

Efterfølgende præsenterer Unni Soltun Andreassen funn fra sitt pågående doktorgradsprosjekt Literacy i overgangen fra grunnskole til videregående opplæring for nyankomne ungdommer. Prosjektet har et etnografisk design og følger fem elever fra den kompensatoriske grunnskoleopplæringen i såkalt kombinasjonsklasse (våren 21) over i yrkesfaglige utdanningsprogram i henholdsvis teknisk-industrielle fag og helse og oppvekst (høsten 21). Mer konkret undersøkes elevenes egne narrativer om literacy, læring og skolegang, i tillegg til læreres erfaringer, refleksjoner og praksiser i møte med målgruppa i de tre opplæringskontekstene. Prosjektet har teoretisk forankring i kritisk sosiolingvistik. Avslutningsvis håller Anna Winlund en paperpresentation om en svensk studie Att avkoda skolans regler - undervisning för nyanlända ungdomar med kort skolbakgrund på gymnasieskolans språkintrøduktion. Studien ingår i ett nyligen avslutat avhandlingsprojekt med fokus på undervisning i svenska som andraspråk och grundläggande litteracitet för

nyanlända ungdomar med kort skolbakgrund. Studien visar att undervisningen inte bara har fokus på språk och litteracitet, utan även på regler för uppförande i skolan, såsom för-hållningssätt till tid och rum, skriftspråkliga artefakter och relationer i skolkontexten. Under presentationen diskuteras hur dessa praktiker kan relateras till elevernas språk- och litteracitetsutveckling och till elevernas agens i undervisningen.

Efter de fire paperpræsentationer inviteres publikum til at deltage i en fælles drøftelse af aktuelle erfaringer, udfordringer og fremtidige veje i modtagelsestilbud for nyankomne unge i Norden. Drøftelsen modereres af panelets arrangører og kan udfolde sig på dansk, norsk, svensk og engelsk.

Referencer

Daugaard, L. M. (2018). Fleksibel flersprogethed i modtagelsesklassen. I L. M. Daugaard, N. H. Jensen, & K.

S. Kristensen (red.), Nyankomne elever i skolen: sprogpædagogiske perspektiver på basisundervisning i dansk som andetsprog (s. 58-77). KvaN.

Kjelaas & van Ommeren. (2021). Innlæreridentitet i møte med skolens diskurser om språk og språkopplæring. I M. Monsen & V. A. Pajaro. (red.), Andrespråklæring hos voksne.

Vitenskapelige innsikter og didaktiske refleksjoner. Oslo: Cappelen Damm akademisk (s. 47-67).

Kristensen, K. (2018). Basisundervisning i dansk som andetsprog – hvad, hvorfor, hvordan? I L. M. Daugaard, N. H. Jensen, & K. S. Kristensen (red.), Nyankomne elever i skolen: sprogpædagogiske perspektiver på basisundervisning i dansk som andetsprog (s. 30-43). KvaN.

Rambøll (2015). Litteraturstudie om modtagelsestilbud for nyankomne elever. Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.

Utdanningsdirektoratet (2020). Læreplan i norsk for elever med kort botid – videregående opplæring.

Winlund, A. (2021). Inte för räddhågsna: Undervisning i grundläggande litteracitet och svenska som andraspråk på gymnasieskolans språkintröduktion. Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap, 43.

Erika Bomström Aho

Lärares tal om språkintröduktionselevers kunskaper och språkliga resurser

Språkintröduktion är ett av fem intröduktionsprogram i den svenska gymnasieskolan och tar emot nyanlända ungdomar i åldrarna 16 till 19 år. Utbildningen på programmet ska erbjuda undervisning i såväl svenska som andraspråk som övriga skolämnen som eleverna behöver för att uppfylla kraven för studier på nationella program på gymnasiet. För eleverna är situationen att lära sig det nya språket och samtidigt använda samma språk för att få ny kunskap särskilt utmanande.

Studien är en del av ett större projekt där lingvistisk etnografi (Copland & Creese, 2015) används som metod för att granska nyanlända elevers språkutveckling, utveckling av akademisk litteracitet och social inkludering på gymnasiet. Syftet med studien som ska presenteras är att rikta ljuset mot lärares syn på kunskap utifrån det de säger om språkintröduktionselevers kunskaper och språkkunskaper. Materialet i studien består av intervjuer med lärare som undervisar på programmet och dessa intervjuer analyseras med hjälp av Foucaults diskursanalys (Foucault, 2002). I det preliminära resultatet framträder

främst tre diskurser: värdet av att kunna flera språk, värdet av att lära sig svenska och kunskaps- och språkmässiga heterogenitet.

Referenser

Foucault, M. (2002). Vetandets arkeologi. Lund: Arkiv förlag

Copland, F. & Creese, A. (2015). Linguistic Ethnography Collecting, Analysing and Presenting Data. Los Angeles: SAGE.

Gunhild Tomter Alstad

En flerspråklig vending? Norske barnehagelærerutdannings språkideologier

I utredninger og utdanningspolitiske styringsdokument blir språklig mangfold betraktet som en ressurs (Østbergutvalget, 2010; Alstad & Sapanen, 2020), men det finnes imidlertid lite forskning på hvordan profesjonsutdanningen forbereder studentene på den flerspråklige situasjonen som venter dem i barnehagen. I rammeplanene for barnehagelærerutdanningen har arbeid med språk alltid har stått sentralt, og flerspråklighet er tematisert eksplisitt i de nasjonale rammeplanene fra 1995 og 2012. Vi kjenner imidlertid lite til hvordan utdanningsinstitusjonene har implementert flerspråklighetsperspektivet i utdanningen. Med utgangspunkt i den flerspråklige vendingen i andrespråksforskningen (García, 2009; May, 2014) presenteres en analyse av emneplaner og tilhørende pensumlister ved alle de 12 norske barnehagelærerutdanningsinstitusjonene. Det teoretiske rammeverket for analysen er Garcías modell for tospråklig utdanning, samt teoretiske perspektiver på hvordan lærerutdanningene kan arbeide med flerspråklige bevissthet (García, 2008; 2009). Jeg analyserer språkterminologien som anvendes i ulike lærerutdanningsinstitusjoners emneplaner for det obligatoriske emnet «Språk, tekst og matematikk» i henholdsvis studieårene 2017-2018 og 2021-2022, samt hvilket teoretisk pensum studentene skal lese. I læringsutbyttebeskrivelsene i emnet finner jeg for eksempel at 'flerspråklighet' er mer anvendt enn termer som 'andrespråk' og 'morsmål', mens i den oftest brukte pensumlitteraturen betraktes gjerne andrespråksdidaktisk arbeid og morsmålsdidaktisk arbeid som mer atskilt og enspråklig orientert. På bakgrunn av disse funnene drøfter jeg hvilke implisitte og eksplisitte språksyn som reflekteres i planene og i hvilken grad de kan knyttes til monoglossiske og heteroglossiske språkideologier. Avslutningsvis diskuterer jeg emneplane som en del av en bredere utdanningspolitisk og språkpolitisk sammenheng.

Referanser:

Alstad, Gunhild Tomter, og Pauliina Sapanen. (2020). «Language orientations in early childhood education policy in Finland and Norway». *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 1–14. <https://doi.org/10.1080/20020317.2020.1862951>.

García, Ofelia. (2009). *Bilingual Education in the 21st Century. A Global Perspective*. Chichester: Wiley-Blackwell.

García, Ofelia. (2008). «Multilingual language awareness and teacher education». I *Knowledge about language: Encyclopedia of language and education: Volume 6*, Jasone Cenoz og Nancy H. Hornberger (red.), 385–400. New York: Springer.

May, Stephen red. (2014). *The Multilingual Turn. Implications for SLA, TESOL and Bilingual Education*. New York: Routledge.

Østbergutvalget. (2010). *Mangfold og mestring: Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet*. Norges offentlige utredninger [NOU] 2010: 7. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Guðrún Theodórsdóttir & Søren W. Eskildsen

Identity work in L2 interaction: A longitudinal perspective

Drawing on the emic notion of the second language (L2) user being the initiator of her own learning activities in the wild (Theodórsdóttir, 2011, 2018), this study investigates L2 learning as it happens in the local-social world of the L2 user where her identity is constantly negotiated. Specifically, we investigate 1) how an L2-user's practices for accomplishing learning change over time; and 2) how these practices include an orientation to being in a long-term process of learning and change. The first point is essential to our understanding of learning as a social practice, as investigated through ethnomethodology and conversation analysis, while the second point informs our understanding of learning-as-social-practice as a fundamentally emic, i.e. participant-relevant, undertaking; if doing being an L2-learner is an emic enterprise, and if learning is a socially shared phenomenon that can be conceptualized, at least partially, as change over time, then the analysis of the sociality of learning must be able to document an orientation on the part of the L2-users towards her own identity as being in transition.

Our data come from everyday life conversations in L2 Icelandic recorded by a Canadian learner over a period of three years. She started recording herself in her second month in Iceland, and we focus here on the first year. The data reveal that she has methods of highlighting different aspects of her identity (cultural expert, linguistic novice etc.) as she shows an orientation to changes in epistemic stance and to being in a process of learning, in particular when the conversational topic concerns knowledge, understanding and learning. It also reveals phases in the social activities of L2-learning; the behavior characterizing the first stages of L2-use, namely that the L2-speaker frequently shows an adoption of the identity of a L2-learner (Theodórsdóttir, 2011), disappears. We investigate if this behavior is replaced by other kinds of learning behavior, or if it simply stops. And if it stops, can we argue that learning stops with it?

Marija Ivanovic (Anne Rasmussen Priisholm, & Sofia Esmann Busch)
Fagundervisning i folkeskolens

Ingri Dommersnes Jølbo

Stemme (voice) hos voksne andrespråksskrivere

Flere faktorer er involvert når man skal lære å skrive på et andrespråk. Skriveren skal tilegne seg grammatiske regler og ordforråd på et nytt språk, og skal i tillegg bli en del av en ny tekstkultur. Hvilke lingvistiske valg skriveren tar har sammenheng med individualitet og selvposisjonering – skriveren skal finne sin stemme på et nytt språk. I skriveforskning har begrepet stemme (voice) blitt brukt nettopp for å vise hvordan skrijving og selvrepresentasjon er nært knyttet sammen, og hvordan de lingvistiske valgene skriveren tar kan knyttes til disse aspektene (Ivanič og Camps, 2001). Carangarajah (2004) har drøftet hvordan flerspråklige skrivere bruker kulturelle og lingvistiske ressurser for å forme en «flerspråklig stemme», og har dermed tematisert at skrivere med ulik språklig bakgrunn kan uttrykke stemme på ulike måter i skrijving. I dette innlegget tar jeg utgangspunkt i en konseptualisering av stemme som en forhandling på et kontinuum mellom autonomi og tilpassing (Jølbo 2019, 2021) og viser hvordan begrepet kan brukes for å forstå skrijvingen til to ulike grupper voksne andrespråksskivere. Den ene gruppen er unge voksne med lite skolebakgrunn, den andre gruppen er andrespråksskivere med akademisk bakgrunn. Innlærerne i de to gruppene er ulike, og det samme er tekstene de skriver. Gjennom analyser av tekstene undersøker jeg hvordan skriverne posisjonerer seg i tekstene og hvordan de bruker ulike strategier for å forme sine stemmer på et nytt språk. I innlegget vil jeg drøfte hvordan disse ulike strategiene kan ses i sammenheng med plagiering, oppgaveutforming, vurdering og tekstkultur. Jeg viser også hvordan utvikling av stemme kan betraktes som en dialogisk prosess der andrespråksskriverens stemme blir til i dialog med andres stemmer (Vitanova 2005, 2010).

Referanser

- Canagarajah, S. (2004). Multilingual Writers and the Struggle for Voice in Academic Discourse. I A. Pavlenko og A. Blackledge (Red.), *Negotiation of Identities in Multilingual Contexts. Bilingual education and bilingualism*. Multilingual Matters.
- Ivanič, R. & Camps, D. (2001). "I am how I sound": Voice as self-representation in L2 writing. *Journal of Second Language Writing*, 10(1-2), 3–33.
- Jølbo, I. D. (2019). Adjustment and Autonomy in Novice Second Language Writing: Reconceptualizing Voice in Language Learning. I S. Bagga-Gupta, A. Golden, L. Holm, H. Laursen & A. Pitkänen-Huhta (Red.), *Reconceptualizing Connections between Language, Learning, and Literacy*. Springer Publishing.
- Jølbo, I.D. (2021). Om stemme i andrespråksskrijving hos voksne. I M. Monsen & V. Pájaro, (Red.), *Andrespråklæring hos voksne. Vitenskapelige innsikter og didaktiske refleksjoner*. Cappelen Damm Akademisk.
- Vitanova, G. (2005). Authoring the Self in a Non-Native Language: A Dialogic Approach to Agency and Subjectivity. I J.K. Hall, G. Vitanova & L. Marchenkova (Red.). 75 Dialogue With Bakhtin on Second and Foreign Language Learning. New Perspectives. Lawrence Erlbaum Associates.
- Vitanova, G. (2010). *Authoring the Dialogic Self: Gender, Agency and Language Practices*. John Benjamins Publishing Company.

Jaana Kolu

Två flerspråklige unga tornedalingars lingvistiska autobiografier

I detta bidrag fokuseras på två 27-åriga tornedalingars lingvistiska autobiografier och mer specifikt, hur två flerspråkiga unga vuxna positionerar och konstruerar sina språkresurser och sina språkliga identiteter i olika faser av sitt liv i narrativa samtal. Därtill utreds vilka diskurser om minoritetsspråken finska och meänkieli enligt informanterna producerats och produceras av omgivningen i olika kontexter av deras liv. Ett av perspektiven i studien är språkanvändarnas egen *agens*, dvs. talarnas självupplevda förmåga och vilja att upprätthålla och utveckla sina språkresurser

De tre frågor som studien söker svar på är följande:

1. Hur positionerar och konstruerar två unga tornedalingar sina språkliga resurser och identiteter i lingvistiska autobiografier?
2. Vilka diskurser om finska och meänkieli har producerats och produceras i dag av omgivningen i olika faser av de två samtalsdeltagarnas liv, enligt talarna själva?
3. Hur ser talarna på den egna agensen, dvs. sina egna möjligheter att använda och upprätthålla sina språkresurser i sina autobiografier?

Förändringar i positioneringar av egna identiteter och i språkliga praktiker kan ske i olika livsetapper, till exempel i samband med byte av bostadsort, skola och sociala kontakter (Kolu 2020). Även sociala, politiska och kulturella förändringar i samhället har inflytande på individernas språkanvändning. I synnerhet gäller detta språkpolitik, lagstiftning, språkideologier och vardagliga diskurser om och attityder till minoritetsspråk och minoritetsbefolkning hos majoritetsbefolkningen och i de centrala samhällsinstitutionerna, som i skolan och medier (t.ex. Arola et al. 2014). Hur två- och flerspråkiga individer upplever att deras språkresurser och identiteter uppmärksammas och värderas av omgivningen påverkar antagligen deras språkbruk och identitet. Kunskaper i minoritetsspråk eller nyanländas språkliga resurser värdesätts inte alltid på samma sätt som andra språkkunskaper i samhället (Cummins 2017: 17).

Det inspelade material som utgör grunden för denna studie samlades in i augusti 2021 och omfattar 3 timmar och 27 minuter inspelat samtal där de två informanterna diskuterat ett antal frågor kring sina språkliga resurser och identitet. Detta är en kvalitativ fallstudie med narrativ ansats. Sammantaget tycks det finnas en koppling mellan de diskurser om finska och meänkieli som förekommit och förekommer i det omgivande samhället och hur talarna positionerat och positionerar sina språkresurser och sin egen *agens* gentemot språken.

Referenser

- Arola, Laura, Kangas, Elina. & Pelkonen, Minna. 2014. Meänkieli i Sverige. Sammanfattning av en slutrapport i Eldia-projektet. – *Studies in European Language Diversity* 33.2. Mainz: Research consortium ELDIA c/o Prof. Dr. Anneli Sarhimaa.
- Cummins, Jim 2017. Mainstreaming Plurilingualism in Schools. I: Peter Pericles Trifonas & Themistoklis Aravossitas (red.). *Rethinking Heritage Language Education*. Cambridge: Cambridge University Press, s. 1–19.

Kolu, Jaana. 2020. Tvåspråkiga Haparandaungdomars transspråkande och identitetspositionering ur ett diakront perspektiv (2014–2019). I: *Nordand*, 2020(2), s. 63–77.

Toril Opsahl

Narratives on professional identity and positioning among highly educated Poles in Norway

Studies of Norwegian representations of Polish migrants in the media reveal strong stereotypical notions of Poles, and a set of rather limited subject positions seem to be available for Polish migrants (Golden & Opsahl, 2018; Obojska 2020). One dominant identity position available is “the worker subject”; the Polish blue-collar work migrant who is happy to take on hard, physical work that Norwegians tend to avoid (Dyrlid 2017). Dyrlid shows how Polish migrants enter, negotiate or distance themselves from such positions. At the same time, Przybyszewska (2021) describes trends of downward professional mobility among Poles in Norway.

Building on and expanding previous research, this qualitative study aims at exploring the relationship between professional identity and language. Drawing on data from four different focus group conversations conducted in the participants’ L2 Norwegian, the paper explores the experiences shared by highly educated Polish migrants in manoeuvring their professional identities while facing expectations rooted in stereotypes. Methodologically, the study draws on narratives that appear during the conversations, analysed from two different, but overlapping perspectives: One related to the thematic content, i.e. the professional roles and positions that are made relevant and available in the narratives. The other concerns functional aspects, i.e. how the participants use narratives to position themselves professionally in the conversations. The results provide insights into a broader set of subject positions and professional identities -- or the experience of being “a completely different kind of Pole”, as one of the participants puts it -- as well as into the role of language in the construction of professional identities among migrants within the Norwegian context.

Selected literature

Dyrlid, L. M. 2017. *Transnasjonalisme mellom stolthet og stigma. Polske migranternes narrativer om arbeid, tilhørighet og posisjonering*. Doktoravhandling ved NTNU (112).

Golden, A. & T. Opsahl. 2019. Norsk er norsk og polsk er polsk «and never the twain shall meet»? En studie av kommunikasjon blant polakker i Norge. Paper presented at NORDAND 14. Copenhagen 27-29 May.

Obojska, M. 2020. What’s in a name? Identity, indexicality and name-change in an immigrant context. *European Journal of Applied Linguistics*, 8(2), pp. 333-353.

Przybyszewska, A., 2021. Downward Professional Mobility among Poles Working and Living in Norway. *Nordic Journal of Migration Research*, 11(1), pp.35–49.

Unni Puntervold Pereira, Sofija Christensen, Daniel A. Kristiansen, ,
Wenche E. Thomassen,

«Jeg følte meg som en del av universitetet og samtidig følte jeg meg inkludert»: Identitet som motivasjonsfaktor for andrespråklæring

I dette innlegget ønsker vi å dele foreløpige funn og refleksjoner etter et samarbeidsprosjekt mellom NORINT-studenter (Norsk for internasjonale studenter) og GLU-studenter (Grunnskolelærerutdanningen) ved Universitetet i Stavanger (Norge). Prosjektet var en del

av UiS sin deltakelse i det nasjonale prosjektet DEMBRA for lærerutdanninger. Målsettingen for DEMBRA er: «å utvikle lærestoff og ressurser som kan bidra til å utvikle profesjonskompetanse i møte med fordommer, diskriminering og gruppefiendlighet» (Dembra). Inspirert av Fondevik & Holmen sine språkmøter mellom ulike studentgrupper (2015) ønsket vi å legge til rette for autentiske diskusjoner og kunnskapsutveksling mellom NORINT- og GLU-studenter. Prosjektet kan ses i sammenheng med DEMBRA sitt overordnede mål om å bygge ned fordommer ulike grupper kan ha overfor hverandre. I etterkant av prosjektet ble alle deltakerne bedt om å gjennomføre en skriftlig refleksjonsoppgave. Det er disse tekstene som er vår empiri, og i denne presentasjonen avgrensner vi analysen og drøftingene til NORINT-studentenes refleksjoner (N= 16). Etter en forberedende innholdsanalyse av dette materialet gjorde vi flere interessante observasjoner knyttet til formuleringer om identitet og interkulturalitet. Disse funnene ledet til ytterligere teoridrevne analyser knyttet til interkulturell kompetanse, identitet og motivasjon (Dypedal, 2020; Dörnyei, 2009; McCall, 2005; Douglas Fir Group, 2016). I presentasjonen ønsker vi å fremme følgende forskningsspørsmål:
Hvordan kan interkulturelle møter bidra til å fremme motivasjon for språklæring?
Våre tentative konklusjoner indikerer at identitetskonstruerende faktorer som alder, etnisitet og interessefelt ikke ser ut til å spille en utpreget rolle for NORINT-studentenes motivasjon for språklæring, men snarere den «indre identifiseringen» (jf. Dörnyei et. al. 2009) som *student*.

Referanseliste

- Dembra. *Hva er Dembra?*. <https://dembra.no/no/om-dembra/>
- Dörnyei, Z. & Ushioda, E. (2009). *Motivation, Language Identity and the L2 Self*. Channel View Publications
- Douglas Fir Group. (2016). A transdisciplinary framework for SLA in a multilingual world. *The Modern Language Journal*, 100(S1), 19-47.
- Dypedal, M. (2020). Interkulturell læring i fremmedspråk. I C. Bjørke & Å. Haukås (Red.), *Fremmedspråksdidaktikk* (s. 205-226). Cappelen Damm Akademisk.
- Fondevik, B. & Holmen, S. (2015). Norsk lærerrollen i en flerspråklig skole. I P. Haug (Red.), *Elev og lærerrolla. Vilkår for læring* (s. 112-130). Det norske samlaget
- McCall, L. (2005). The complexity of intersectionality. *Signs: Journal of women in culture and society*, 30 (3), 1771-1800.

Gunhild Tveit Randen

Metaspråk som redskap i voksnes andrespråklæring

Siden 80-tallet har metaspråklig bevissthet har fått økende oppmerksomhet i studier av litterasitet, og de positive sammenhengene mellom metaspråklig bevissthet og skriftspråksutvikling er godt dokumentert. Man har også kunnskap om at flerspråklig kan være en fordel i utvikling av metaspråklig bevissthet hos barn. Når det gjelder hvilken rolle metaspråklig bevissthet spiller i utviklingen av skriftkyndighet på et andrespråk, ser det ut til å være en generell antagelse at det er en positiv sammenheng, men man har per nå lite kunnskap om hva som kjennetegner denne sammenhengen (Simard & Gutiérrez 2018, s. 205).

Formålet med studien jeg skal presentere fra, er å utforske hvilken rolle metaspråklig bevissthet og metaspråk har i voksne innlæreres andrespråklæring. Studien er en del av KongNor-prosjektet. Jeg benytter en tverrspråklig innfallsvinkel til metaspråklig bevissthet (cross-linguistic awareness jf, Jessner 2008) for å forstå hvordan 3 voksne innlærere av norsk reflekterer rundt egne språkferdigheter og innlæring av norsk som andrespråk. I følge Angelovska og Han (2014) kan tverrspråklig bevissthet beskrives som “a mental ability which develops through focusing attention on and reflecting upon language(s) in use and through establishing similarities and differences among the languages in one's multilingual mind” (2014, p. 187). En slik innfallsvinkel til metaspråklig bevissthet innebærer at alle tidligere tilegnede språkferdigheter vil kunne være potensielt nyttige ressurser i innlæring av et nytt språk.

Studien har som formål å svare på følgende spørsmål:

- På hvilke måter gir voksne andrespråksinnlærere av norsk uttrykk for sin forståelse av lingvistisk form?
- På hvilke måter bruker voksne andrespråksinnlærere tverrspråklig bevissthet som redskap i norskinnlæringen?

Datamaterialet i denne kasusstudien består av transkriberte intervjuer som er gjennomført på engelsk og norsk med tre voksne deltakere fra Kongo. Intervjuene er gjennomført på to datapunkter i Introduksjonsprogrammets første år.

Angelovska, T. & Hahn, A. (2014). Raising language awareness for learning and teaching L3 grammar. *The grammar dimension in instructed second language learning*, 185-207.

Jessner, U. (2008). Language awareness in multilinguals: Theoretical trends. I J. Cenoz & N. H. Hornberger (Red.), *Knowledge about language* (bd. 6, s. 357-369). New York: Springer.

Simard, D. & Gutiérrez, X. (2018). The Study of Metalinguistic Constructs in Second Language Acquisition Research. I P. Garret & J. M. Cots (Red.), *The Routledge Handbook of Language Awareness* (s. 205-221). New York, London: Routledge.

Karin Rehman

Nyanlända ungdomars användning av sina samlade språkliga resurser för inträde i historieämnets litteracitet

Tidigare erfarenheter och språk är viktiga resurser för nyanlända ungdomar som studerar på gymnasiet språkintrödningsprogram. Syftet med föreliggande studie är att belysa användningen av elevers samlade språkliga resurser när de utvecklar kunskap i historieämnet och dess ämneslitteracitet (Moje 2015). Jag utgår från ”Crosslinguistic translanguaging theory”, Cummins (2021) förslag till pedagogiskt förhållningssätt som inkluderar språkliga repertoarer, betonar ämneslitteracitet och engagemang i litteracitetspraktiker och bejaker elevers utveckling mot en identitet där både kognitiv och kunskapsmässig kapacitet och flerspråkighet rymms. Studien ingår i mitt avhandlingsprojekt, en tvåårig etnografisk fallstudie, där jag undersöker språkliga resurser som eleverna möter och använder (Halliday 1978) och kunskapspraktiker (Maton 2014) de deltar i. Den första delstudien ser på muntlig lektionsinteraktion mellan lärare och elever, den tredje skriftliga texter som elever möter och producerar. Denna presentation gäller delstudie två.

Materialet består av ett två timmar långt arbetspass i en grupp med fyra elever som till-sammans löser en skriftlig övningsuppgift i historieämnet, liknande en senare individuell uppgift. De fyra eleverna har varierande skolbakgrund men alla har talat amhariska under uppväxten. I samtalet använder de främst amhariska och svenska. Det audioinspelade samtalet har transkriberats och översatts till svenska.

Kunskapspraktiker som eleverna rör sig mellan analyseras i Legitimation Code Theorys dimension autonomi (Maton & Howard 2018). Jag undersöker också hur det aktuella ämnesinnehållet kondenseras (Maton & Doran 2017).

Preliminära resultat visar att eleverna drar nytta av sin samlade språkliga repertoarer och av varandra. De utvecklar och befäster ämneskunskaper och förefaller också utveckla förmågan att uttrycka sig ämnes-språkligt på både svenska och amhariska. Detta talar för att nyanlända ungdomar har stort utbyte av samtal där de använder sina samlade språkliga resurser för att utveckla ämneskunskaper och ämneslitteracitet.

Referenser:

Cummins, James (2021). *Translanguaging: A Critical Analysis of Theoretical Claims*. I: Juvonen, Päivi & Källkvist, Marie (red.) *Pedagogical Translanguaging: Theoretical, Methodological and Empirical Perspectives*. Multilingual Matters.

Halliday, M.A.K. (1978). *Language as social semiotics*, London, EdwardArnold Ltd.

Maton, Karl (2014). *Knowledge and knowers: towards a realist sociology of education*, London, Routledge.

Maton, Karl & Doran, Yeagan (2017). *Condensation: a translation device for revealing complexity of knowledge practices in discourse, part 2—clausing and sequencing*. *Onomazein Número especial*, 10.7764/onomazein.sfl.04.

Maton, Karl & Howard, Sarah (2018). *Taking autonomy tours: A key to integrative knowledge-building*.

Moje, Elizabeth (2015). *Doing and teaching disciplinary literacy with adolescent learners: A social and cultural enterprise*. *Harvard educational review*, 85.

Johanna Rylner Kjellgren

Vilka språk använder du? Försök till ett kritiskt förhållningssätt i kartläggningen av gymnasieelevers språkliga repertoarer

Flerspråkiga skribenter använder på olika sätt sin språkliga repertoar när de skriver på ett andraspråk (Canagarajah 2011; Velasco & Garcia 2014). Det saknas dock fortfarande forskning om autentiskt skolskrivande på svenska i ämnet svenska som andraspråk på gymnasienivå. Därför studeras i en longitudinell fallstudie hur gymnasieelever använder tillgängliga språkliga och andra semiotiska resurser som möjliggör meningsskapande i skrivandet. Studien kan ge implikationer för undervisningspraktiker för flerspråkiga elever och skrivande.

Med utgångspunkt i begrepp som dialogism och heteroglossia, ses skribenten som deltagare i en språklig mångfald bestående av flera diskurser, röster och språk där meningsskapande sker. Skribenten använder i meningsskapandet sin språkliga repertoar, med språkliga och andra semiotiska resurser, genom multimodala *translingual practices* (Canagarajah 2013).

Det teoretiska ramverket innebär ett kritiskt förhållningssätt till bruket av språkliga kategorier såsom modersmål, förstaspråk, andraspråk och ditt eller dina språk.

Föreliggande presentation fokuserar på projektets digitala enkät vilken syftar till att kartlägga 43 flerspråkiga gymnasieelevers språkanvändning och språkliga repertoarer.

Enkäten innehåller frågor om språkanvändning, tankar om flerspråkighet och skrivande i skolan, och har konstruerats med utgångspunkt i frågor som *Vilka språk använder du?* framför frågor som *Vilket är ditt förstaspråk?*

Preliminära resultat visar att det finns en stor variation i vilka språk som eleverna anser sig använda mest, vilka de behärskar bäst och vilka språk de identifierar sig med. Resultaten visar också att elever tar hjälp av andra språk än svenska i skrivandet, men att detta ofta inte är det språk de har läst i ämnet modersmål eller ett språk de har lärt sig tidigt i livet, utan engelska. Resultaten implicerar att användningen av modersmål som resurs och begreppet andraspråk i den svenska skolan behöver problematiseras.

Referenser

- Canagarajah, S. (2011). Codemeshing in Academic Writing: Identifying Teachable Strategies of Translanguaging. *The Modern Language Journal*, 95, 401–417.
- Canagarajah, S. (2013). *Translingual practice. Global Englishes and Cosmopolitan Relations*. Taylor & Francis Group.
- Velasco, P. & García, O. (2014). Translanguaging and the writing of bilingual learners. *Bilingual Research Journal*, 37:1, 6–23.

Mikolaj Sobkowiak

Nominalfrasens udvikling i dansk som fremmedsprog – en længdeundersøgelse af polske læreres skriftlige produktion

Nøgleord: dansk som fremmedsprog, syntaktisk kompleksitet, lingvistisk kompleksitet, nominalfrase, nominalsyntagma

Selv om polakker fortsat er på førstepladsen blandt Danmarks største indvandrergupper (IID 2020:14), er der forholdsvis lidt forskning vedrørende polske læreres tilegnelse af dansk. Det overordnede formål med min undersøgelse er at bidrage til forståelsen af, hvordan voksne polakkers lærerdansk udvikler sig. I mit bidrag fokuserer jeg på udviklingen af syntaktisk kompleksitet og diversitet i nominalfraser.

Syntaktisk kompleksitet har i de sidste årtier været anset for en god indikator af andetsproglæreres udvikling (Bulté/Housen 2014), og der er en lang række mere eller mindre sofistikerede kompleksitetsindekser, man har anvendt som målestok for at beskrive lærersyntaksen. Nogle af de hyppigst anvendte kompleksitetsindekser inden for L2-skrivning er generelle længdemål på sætnings-, clause- og fraseniveau (Bulté/Housen 2018), men der er også forskere, som arbejder med meget detaljerede indekser inden for fraser (f. eks. Kyle 2016). I en del undersøgelser (f.eks. Biber et al. 2011, Parkinson & Musgrave 2014) fokuserer man til gengæld på nominalfrasens udvikling, der anses for at være en god indikator af lærernes progression i forbindelse med akademisk skrivning.

I mit oplæg vil jeg gerne præsentere resultaterne af en længdeundersøgelse, hvor jeg analyserer eksamensopgaver skrevet af polske danskstuderende (n=25) efter bachelorstudiets første, andet og tredje år (n=3 opgaver per studerende). Jeg vil fokusere på nominalfrasens udvikling, og for at følge progressionen vil jeg anvende en række kompleksitetsmål, f.eks. nominalfrasens gennemsnitlige og maksimale længde, gennemsnitligt antal af adled per frase. Derudover vil jeg undersøge nominalfrasernes diversitet, og det vil jeg gøre ved at se nærmere på bestemmelsernes typer og frekvens. Her vil jeg bruge Christensen og Christensens klassifikation af nominalfrasens bestemmelser som udgangspunkt (2019:182 ff.).

I analysen fokuserer jeg på diakronisk variation i gruppen samt forsøker at identificere potensielle lærerprofiler ved at undersøge de enkelte studerendes utviklingsmønstre.

- Biber, D., Gray, B. & Poonpon, K. (2011). Should We Use Characteristics of Conversation to Measure Grammatical Complexity in L2 Writing Development? *TESOL Quarterly*, 45, 5–35.
- Bulté, B. & Housen, A. (2014). Conceptualizing and measuring short-term changes in L2 writing complexity. *Journal of Second Language Writing* 26, 42–65.
- Bulté, B. & Housen, A. (2018). Syntactic complexity in L2 writing: Individual pathways and emerging group trends. *Int J Appl Linguist*. 28, 147–164.
- Christensen, R.Z. & Christensen, L (2019). *Dansk grammatik*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- IID = *Indvandrere i Danmark 2020*. Udgivet af Danmarks Statistik. <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=29447&sid=indv2020>
- Kyle, K. (2016). *Measuring Syntactic Development in L2 Writing: Fine Grained Indices of Syntactic Complexity and Usage-Based Indices of Syntactic Sophistication*. Dissertation, Georgia State University. http://scholarworks.gsu.edu/alesl_diss/35
- Parkinson, J. & Musgrave, J. (2014). Development of Noun Phrase Complexity in the Writing of English for Academic Purposes Students. *Journal of English for Academic Purposes*, 14, 48–59.

Marit Sundelin

Rekontekstualisert språk hos flerspråklige barn i barnehagealder

Presentasjonen bygger på et pågående doktorgradsarbeid som handler om flerspråklige barns bruk av rekontekstualisert språk i barnehagen. I studien har jeg fulgt tre flerspråklige barn i en barnehage i en periode på 15 måneder. Målet med prosjektet er å utforske barnehagen som arena for disse barnas andrespråkutvikling på norsk.

Dekontekstualisert eller situasjonsuavhengig språk brukes gjerne i kontekstreduserte situasjoner, og kommunikasjonspartnerne har ikke felles konkret referanseramme (Cummins, 1984; Rommetveit, 1972). Den opprinnelige konteksten må gjengis språklig for at ytringen skal bli meningsfull for mottakeren. Man kan si at jo mer språklig eksplisitt man har gjort den informasjonen som er nødvendig for å forstå et budskap, jo mer dekontekstualisert er ytringen (Wold, 1996). Dekontekstualisering etterfølges alltid av rekontekstualisering. Det innebærer kognitive prosesser der barn gjennom språket lager og framstiller nye kontekster. Man kan her snakke om en forestilt virkelighet (Øzerk, 2006b). For å mestre dette pekes det av flere på samme, viktige forutsetninger, som å utvikle gode kunnskaper om omverdenen og ha et godt begrepsapparat (Cummins, 2000; Wold, 1996; Øzerk, 2006a). God begrepsforståelse gir et godt grunnlag for språklige samhandlinger uten å ha en felles konkret referanseramme.

Bailey omtaler det å ha akademisk språkferdighet både på første- og andrespråk som det å kunne bruke generelt og innholdsspesifikt ordforråd, mer komplekse grammatiske strukturer og mangfoldige språkfunksjoner og diskurser (Bailey, 2007). Lindberg påpeker at skolens kunnskap er mer abstrakt og mindre tilgjengelig enn den kontekstualiserte

kunnskapen mange førskolebarn har erfart (Lindberg, 2009). Både Bailey og Lindbergs argumenter viser at barnas språkmiljø i førskolealder er viktig.

Analysen i prosjektet mitt bygger på fortolkning av barns språkproduksjon i ulike situasjoner, både konstruerte og spontane. I presentasjonen vil disse bli drøftet som eksempler på en mulig forståelse av fenomenet rekontekstualisert språk i barnehagen. For å forstå kompleksiteten i andrespråket barna bruker, har jeg vurdert det verbale språkets form, konteksten (både indre og ytre) det er presentert i, og forholdet mellom språk og kognisjon i de ulike situasjonene. Slik får jeg fram et bilde av hvordan rekontekstualisert språk kommer til uttrykk hos de flerspråklige barna i min studie.

Min analyse av flerspråklige barns bruk av rekontekstualisert språk viser situasjoner som fordrer både kognitivt krevende og kontekstuavhengig språk i ulike grader. Barnehagens egenart tar utgangspunkt i en annen læringskontekst og kunnskapsformidling enn skolen, og vil derfor ha andre premisser både for språkbruk og språklæring.

Referanser:

Bailey, A. L. (Ed.). (2007). *The Language Demands of School. Putting Academic English to the Test*. Yale University Press.

Cummins, J. (1984). *Bilingualism and special education : issues in assessment and pedagogy* (Vol. 6). College-Hill Press.

Cummins, J. (2000). *Language, power and pedagogy : bilingual children in the crossfire*. Multilingual Matters.

Lindberg, I. (2009). Conceptualizing school-related, academic language: Theoretical and empirical approaches. In B.-K. R. A. G. O.K. Kjørven (Ed.), *Challenges and opportunities for teacher education* (pp. 201-218). Oplandske Bokforlag.

Rommetveit, R. (1972). *Språk, tanke og kommunikasjon : ei innføring i språkpsykologi og psykolingvistik*. Universitetsforl.

Wold, A. H. (1996). Dekontekstualisering og forholdet mellom muntlig og skriftlig språk. In *Skriftspråkutvikling* (pp. 59-93). Cappelen Akademisk Forlag.

Øzerk, K. (2006a). Et tospråklighetspedagogisk perspektiv. In (pp. s. 144-157).

Øzerk, K. (2006b). Tospråklighet og pedagogiske perspektiver. In R. Haugen (Ed.), *Barn og unges læringsmiljø 2 - med vekt på sosialisering, lek og tospråklighet* (pp. 115-142). Høyskoleforlaget AS.

Hilde Thynnes

“It depends on how «Norwegian» they appear.” Teachers’ negotiation of their responsibility for inclusion of multilingual parents.

The quote in the title comes from an interview with a teacher who reflects on her communication with multilingual parents and how she almost forgets that a person is a second language user if he or she has high Norwegian language skills. In Norway, as in Western Europe in general, critical voices point to prevailing monolingual ideologies in the educational system (e.g. Bratland & Westrheim, 2015), and claim that schools and teachers have a deficit-oriented approach to multilingual parents, where value is accorded to the

nation-state language only (Børhaug & Helleve, 2016; Hilt, 2017). Norwegian policy documents and curricula seem to have a divided approach to linguistic diversity. On the one hand, the Core Curriculum instructs schools and teachers to consider language diversity as an asset (Core curriculum, 2017). On the other hand, Norwegian language competence is considered as the single most important factor for successful integration (Kulbrandstad, 2017). Both messages are likely to affect schools' and teachers' language ideologies, discourses and practices.

In this contradictory environment, teachers can act as soldiers of a monolingual system (Rosiers, 2021; Shohamy, 2006) or exert agency and make use of the degree of freedom they do have within the policy environment and their institution to challenge a monolingually based, deficit-oriented practice (Cummins, 2009; Mary & Young, 2021). Drawing on a larger research project that investigates the linkages between digital language practices and social inclusion, this paper explores how teachers experience this contradiction. The data collected includes ethnographic interviews with 7 teachers from 3 different schools, and the school leaders at one of the schools. Ethnographic interviews with 5 migrant parents, as well as excerpts from their digital interaction with their schools, also form an important backdrop for the analysis. The paper will endeavour to answer two research questions:

How do the teachers understand the educational policies on inclusion?

How do they reflect upon their responsibilities and space for agency to build and maintain an inclusive parent school interaction?

The analysis draws on discourse and ideology analytic approaches as well as the notion of teacher agency (Biesta et al., 2015; Cummins, 2009) to analyse the interview data collected among teachers. This paper sheds light on how teachers understand their role and responsibilities for inclusion of multilingual parents within the current policy environment in Norway.

References

Biesta, G., Priestley, M., & Robinson, S. (2015). The role of beliefs in teacher agency. *Teachers and teaching, theory and practice*, 21(6), 624-640.
<https://doi.org/10.1080/13540602.2015.1044325>

Bratland, K., & Westrheim, K. (2015). Hva betyr «kompetanse for mangfold» i utdanningssystemet? - Et kritisk perspektiv på mangfolddiskursen. *Norsk pedagogisk tidsskrift*(3-04), 168-180.

Børhaug, F., & Helleve, I. (2016). *Interkulturell pedagogikk som motkraft i en monokulturell praksis*. Fagbokforl.

Core curriculum – values and principles for primary and secondary education, (2017).
<https://www.regjeringen.no/en/dokumenter/verdier-og-prinsipper-for-grunnopplaringen---overordnet-del-av-lareplanverket/id2570003/>

Cummins, J. (2009). Pedagogies of choice: challenging coercive relations of power in classrooms and communities. *International journal of bilingual education and bilingualism*, 12(3), 261-271. <https://doi.org/10.1080/13670050903003751>

Hilt, L. T. (2017, 2017/06/03). Education without a shared language: dynamics of inclusion and exclusion in Norwegian introductory classes for newly arrived minority language students. *International Journal of Inclusive Education*, 21(6), 585-601. <https://doi.org/10.1080/13603116.2016.1223179>

Kulbrandstad, L. (2017). Integration and language education in Norwegian immigration policy documents 1980–2016. *Apples (Jyväskylä, Finland)*, 11(3), 101-120. <https://doi.org/10.17011/apples/urn.201712104586>

Mary, L., & Young, A. S. (2021). 'To make headway you have to go against the flow': Resisting dominant discourses and supporting emergent bilinguals in a multilingual pre-school in France. In L. Mary, A.-B. Krüger, & A. S. Young (Eds.), *Migration, Multilingualism and Education : Critical Perspectives on Inclusion* (pp. 112-130). *Multilingual Matters*.

Rosiers, K. (2021). Dutch if possible, and also when it's not: The inclusion of multilingualism in declared, perceived and practiced language policies in a Brussels secondary school. In L. Mary, A.-B. Krüger, & A. S. Young (Eds.), *Migration, Multilingualism and Education. Critical perspectives on inclusion*. (pp. 70-92). *Multilingual Matters*.

Shohamy, E. (2006). *Language policy : hidden agendas and new approaches*. Routledge

Live Christine Brandal Tjervåg

Å snakke før man tenker – muntlig output i andrespråklæring

Utprøving av et undervisningsopplegg forankret i en bruksbasert tilnærming til andrespråklæring og -undervisning

Denne presentasjonen rapporterer fra masteroppgaven min (Tjervåg, 2021). I masteroppgaven prøver jeg ut et undervisningsopplegg som har hatt til hensikt å fremme tilegnelse av ordstilling i leddsetninger. Opplegget bygger på en bruksbasert modell for andrespråklæring («usage-based linguistics», UBL, jf. N. C. Ellis, 2002; Bybee, 2008), og består av en parøvelse der muntlig output som repetisjon er sentralt. Gjennom en intervensjonsstudie med pretest – posttest-design, og en påfølgende spørreundersøkelse, belyser studien hvordan muntlig output kan bidra til tilegnelsen av syntaks, men også hvilken nytteverdi innlærerne oppfatter at opplegget har for læringen deres. Dataene ble samlet inn fra 18 utvekslingsstudenter på et begynerkurs i norsk fordelt på tre grupper: en pilotgruppe, en behandlingsgruppe og en kontrollgruppe.

Jeg antok at innlærerne som gjennomførte undervisningsopplegget ville ha større læringsutbytte enn innlærerne i kontrollgruppen. Dette ble bekreftet i materialet: Samtlige av de 11 informantene som deltok i undervisningsopplegget viste en positiv utvikling i

resultatene fra pretesten til posttesten. I kontrollgruppen fikk derimot samtlige av informantene en nedgang i resultatene sine fra pretesten til posttesten.

I tillegg forventet jeg å finne støtte for UBLs syn på læringsbanen i andrespråklæring som en gradvis utvikling fra enkeltteksemplarer av målspråkskonstruksjoner til stadig mer skjematiskerte mønstre etter hvert som innlærerens erfaring med målspråket øker (Eskildsen, 2012, s. 337). Denne antakelsen fant støtte i behandlingsgruppen, som viste på posttesten at de kunne bruke setningstyper som de ikke hadde fått øvelse i å bruke.

Den andre delen av undersøkelsen belyser deltakernes oppfatninger av undervisningsopplegget de deltok på og refleksjonene deres omkring egen læringsprosess. Her kom det fram at deltakerne opplevde det som nyttig å bruke muntlig output som repetisjon i par som arbeidsmåte for å lære ordstilling i leddsetninger. De satte blant annet pris på det muntlige aspektet ved øvelsen, og at øvelsen bestod av mange repetisjoner.

Bybee, J. (2008) Usage-based grammar and second language acquisition, i Robinson, P. og Ellis, N. (red.) Handbook of Cognitive Linguistics and Second Language Acquisition. New York: Routledge, s. 216-236.

Ellis, N. C. (2002) Frequency effects in language processing: A Review with Implications for Theories of Implicit and Explicit Language Acquisition. Studies in Second Language Acquisition, 24(2), s. 143-188.

Eskildsen, S. W. (2012) L2 Negation Constructions at Work, Language Learning, 62(2), s. 335--372.

Anh-Dao Tran, Renata Emilsson Peskova

The development and negotiations of linguistic identities of three generations of Vietnamese in Iceland

After the civil war in Viet-Nam ended in 1975, refugees were resettled in many Western countries including the Nordic countries. In 1979, at the behest of the Icelandic government, the Icelandic Red Cross resettled 34 Vietnamese refugees in Reykjavik. Research in Norway and Sweden revealed that Vietnamese refugees were among the most successfully integrated non-western immigrants. These immigrants also faced and overcame many obstacles, including language barriers and discrimination. This paper explores the refugees' and their descendants' linguistic identities, linked to Vietnamese, Icelandic, and English, and answers the following research question: How have linguistic identities of Vietnamese refugees and their descendants developed since 1979?

Linguistic identities are the expression of individuals' connections with their languages. Plurilingual individuals have ties to a language other than the societal language through their families or ancestors and they exert their agency in demonstrating whether they view themselves as HL learners. However, one can be born into a language community and feel no affiliation with the language. Language identities can also shift substantially during the life course, and the individual

can gain access, engage with, receive memberships, and identify with new language communities. Linguistic identities can be expressed through the linguistic categories of expertise, affiliation, and inheritance. Expertise is indicated by the quality and quantity of the knowledge of the language; affiliation with the language is communicated through the emotion for the language, e.g., by liking or disliking it, or by formal and informal connections with it; and inheritance relates to the familial connection with the language.

The research used a narrative inquiry, and semi-structured interviews were collected in Icelandic, Vietnamese, or both. There were 18 participants across three generations.

Methods of thematic analysis and the linguistic categories of expertise, affiliation, and inheritance were applied to analyze the data.

The findings indicate that the refugees' and their descendants' linguistic identities were mostly negotiated between Vietnamese, Icelandic, and English. The adult participants who arrived in Iceland in 1979, learned Icelandic to communicate and integrate into the society yet they maintained their identity as Vietnamese. The 14 children under the age of 15 slowly stopped speaking Vietnamese to their parents and identified Icelandic to be their strongest language with which they felt most affiliated. Vietnamese as a communication language within families was almost lost.